

LT

LT

LT

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 2009.11.11
KOM(2009)622 galutinis

ŽALIOJI KNYGA

dėl Europos piliečių iniciatyvos

ŽALIOJI KNYGA

dėl Europos piliečių iniciatyvos

TURINYS

I.	Ižanga	3
II.	Konsultacijų klausimai	3
1.	Minimalus valstybių narių, kurių gyventojai tie piliečiai turi būti, skaičius	4
2.	Minimalus parašų valstybėje narėje skaičius	5
3.	Teisė paremti piliečių iniciatyvą – minimalaus amžiaus reikalavimas	6
4.	Piliečių iniciatyvos forma ir formuluotė	7
5.	Parašų rinkimo, tikrinimo ir autentiškumo nustatymo reikalavimai	7
6.	Parašų rinkimo laikotarpis	9
7.	Siūlomų iniciatyvų registravimas	10
8.	Reikalavimai organizatoriams. Skaidrumas ir finansavimas	11
9.	Komisijos atliekamas piliečių iniciatyvų tyrimas	12
10.	Iniciatyvos tuo pačiu klausimu	13
III	Kaip atsakyti	14

I. IŽANGA

2007 m. gruodžio 13 d. Lisabonoje pasirašyta sutartimi, kuria iš dalies keičiama Europos Sąjungos sutartis ir Europos Bendrijos steigimo sutartis, visų pirma siekiama sustiprinti Europos Sąjungos demokratinę sistemą. Viena iš pagrindinių naujovių – įdiegti Europos piliečių iniciatyvą. Sutartyje nustatoma, kad „ne mažiau kaip milijonas reikšmingos valstybių narių dalies piliečių, manydami, kad Sutartims įgyvendinti reikalingas Sąjungos teisės aktas, gali imtis iniciatyvos raginti Europos Komisiją, kad ji, neviršydama savo įgaliojimų, pateiktų tuo klausimu atitinkamą pasiūlymą“¹.

Joje taip pat nustatoma, kad tokiai piliečių iniciatyvai reikalingos procedūros ir sąlygos, įskaitant minimalų valstybių narių, kurių gyventojai tie piliečiai turi būti, skaičių, turi būti nustatytos pagal Europos Komisijos pasiūlymą Europos Parlamento ir Tarybos priimtame reglamente.

Europos Komisija palankiai vertina piliečių iniciatyvą – ja Europos Sąjungos piliečių balsas taps svaresnis, nes jiems bus suteikta teisė tiesiogiai kreiptis į Komisiją, siūlant jai parengti naujas politikos iniciatyvas. Tai Europos demokratiją praturtins nauju aspektu ir papildys su Europos Sąjungos pilietybe susijusias teises, taip pat sustiprins visuomenės diskusijas Europos politikos temomis ir padės sukurti tikrą Europos viešąją erdvę. Jos įgyvendinimas sustiprins piliečių ir organizuotos pilietinės visuomenės dalyvavimą kuriant ES politiką.

Komisija yra įsitikinusi, kad Europos piliečiams turėtų būti suteikta galimybė naudotis šia teise kuo greičiau po Lisabonos sutarties įsigaliojimo. Todėl Komisija siekia, kad reglamentas dėl piliečių iniciatyvos būtų priimtas iki pirmųjų metų po Sutarties įsigaliojimo pabaigos; ji tikisi, kad Europos Parlamentas ir Taryba taip pat palaikys šį tikslą. Atsižvelgiant į būsimo pasiūlymo svarbą piliečiams, organizuotai pilietinei visuomenei, suinteresuotosioms šalims ir valstybių narių valdžios institucijoms, galimybė pareikšti nuomonę, kaip piliečių iniciatyva turėtų veikti, taip pat turi būti suteikta piliečiams ir visoms suinteresuotosioms šalims.

Todėl šios žaliosios knygos paskirtis – paskatinti visas suinteresuotąsias šalis pareikšti nuomonę pagrindiniais klausimais, kurių pagrindu bus parengtas būsimasis reglamentas. Komisija tikisi, kad konsultacijomis bus gauta įvairių visuomenės grupių atsakymų.

Šiose konsultacijose ypač domina piliečių, suinteresuotųjų šalių ir valdžios institucijų patirtis, susijusi su visuomenės iniciatyvomis valstybėse narėse.

Komisija taip pat palankiai vertina 2009 m. gegužės mėn. priimtos Europos Parlamento rezoliucijos dėl piliečių iniciatyvos² vertingą indėlį šiose diskusijose.

II. KONSULTACIJŲ KLAUSIMAI

Nors piliečių iniciatyvos principas ir pagrindinės jos ypatybės įtvirtinti naujojoje Sutartyje, dėl su šia nauja institucine priemone susijusios procedūros ir praktiniai aspektai kyla teisinių, administracinių ir praktinių klausimų. Jie, taip pat klausimai, į kuriuos piliečiai ir suinteresuotosios šalys kviečiami atsakyti, pateikiami toliau.

¹ Europos Sąjungos sutarties 11 straipsnio 4 dalis.

² 2009 m. gegužės 7 d. Europos Parlamento rezoliucija, kuria Komisija raginama pateikti Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl piliečių iniciatyvos įgyvendinimo pasiūlymą, P6_TA(2009)0389.

1. Minimalus valstybių narių, kurių gyventojai tie piliečiai turi būti, skaičius

Sutartyje nurodoma, kad piliečių iniciatyvą pasirašiusieji asmenys turi būti iš „reikšmingo valstybių narių skaičiaus“, ir numatoma, kad reglamente turi būti nustatytas „minimalus valstybių narių, kurių gyventojai tie piliečiai turi būti, skaičius“.

Siekiant nustatyti, kokia turėtų būti tinkama riba, reikia atsižvelgti į keletą dalykų.

Pirma, priežastis, kodėl pasirašiusieji turėtų būti iš „reikšmingo valstybių narių skaičiaus“ yra užtikrinti, kad iniciatyva pakankamai atspindėtų Bendrijos interesą. Nustačius aukštą ribą, iš tiesų būtų užtikrinta, kad iniciatyva būtų pakankamai reprezentatyvi, tačiau dėl to procedūra pasunkėtų. Kita vertus, nustačius žemą ribą, iniciatyva taptų prieinamesnė, tačiau ne tokia reprezentatyvi. Taigi šiuos du sumetimus reikia tinkamai suderinti.

Antra, siekiant išvengti prieštaraujančio aiškinimo, riba turėtų būti nustatyta remiantis objektyviais kriterijais, ypač atsižvelgiant į Sutarties nuostatas.

Viena galimybė – nustatyti daugumos valstybių narių ribą. 27 valstybėms narėms priklausant ES, daugumą šiuo metu sudarytų keturiolika valstybių narių. Pagal Sutartį toks požiūris nebūtų neįmanomas. Vis dėlto sąvoka „reikšmingas skaičius“ greičiausiai reiškia, kad nebuvo ketinama nustatyti daugumos valstybių ribos. Be to, daugumos valstybių riba atrodytų neproporcingai aukšta.

Kita galimybė – nustatyti ketvirtadalio valstybių narių ribą. Šiuo metu ketvirtadalio valstybių ribai pasiekti reikia septynių valstybių narių. Tai riba, kurią Europos Parlamentas pateikė savo rezoliucijoje dėl piliečių iniciatyvos pagal analogiją su Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 76 straipsniu, kuriame nustatyta, kad su teisiniu bendradarbiavimu baudžiamosiose bylose arba policijos bendradarbiavimu susiję teisės aktai gali būti priimti ketvirtadalio valstybių narių iniciatyva. Europos Komisija nemano, kad tai galėtų būti tinkama analogija piliečių iniciatyvai. Teisminis bendradarbiavimas labai susijęs su konkrečiu sektoriumi, o jo pagrindimas skiriasi nuo piliečių iniciatyvos. Be to, Komisija mano, kad ketvirtadalio valstybių narių riba būtų per žema užtikrinti, kad Bendrijos interesas būtų tinkamai atspindėtas.

Trečia galimybė būtų nustatyti trečdaliaus valstybių narių ribą. Šiuo metu trečdaliaus valstybių ribai pasiekti reikia devynių valstybių narių. Tai atitiktų įvairias bendresnio pobūdžio Sutarties nuostatas. Tai riba, naudojama nuostatose dėl tvirtesnio bendradarbiavimo, kuriose nustatoma, kad turi dalyvauti ne mažiau kaip devynios valstybės narės³. Prie Sutarties pridedamo protokolo dėl subsidarumo ir proporcingumo principų taikymo 7 straipsnio 2 dalyje taip pat nustatyta, jog subsidarumo procedūrai pradėti reikia trečdaliaus nacionalinių parlamentų palaikymo.

Trečdaliaus riba taip pat yra svarbi kai kuriose nacionalinėse sistemose. Austrijos federalinėje konstitucijoje nustatyta, kad piliečių iniciatyvą turi palaikyti 100 000 rinkėjų arba šeštadalis rinkėjų bent trijose žemėse, t. y. trečdalyje iš devynių Austrijos žemių. Už ES ribų,

³ Europos Sąjungos sutarties 20 straipsnis.

Šveicarijoje nustatytas kantonų, reikalingų neprivalomiems referendumams surengti skaičius, taip pat artimas trečdaliui.

Komisija mano, kad nustačius trečdalio ribą, būtų tinkamai suderinta būtinybė užtikrinti reikiamą priemonės reprezentatyvumą ir užtikrinti lengvą priemonės taikymą.

Klausimai:

Ar manote, kad trečdalis visų valstybių narių būtų „reikšmingas valstybių narių skaičius“, kaip reikalaujama Sutartyje?

Jei ne, kokia, jūsų nuomone, turėtų būti tinkama riba ir kodėl?

2. Minimalus parašų valstybėje narėje skaičius

Atsižvelgiant į tai, jog Sutartyje nustatytas reikalavimas, kad piliečių iniciatyvą remtų ne mažiau nei milijonas piliečių iš reikšmingo valstybių narių skaičiaus, Komisija mano, kad reikia nustatyti minimalų piliečių, kurių reikia iniciatyvai kiekvienoje iš tų valstybių narių paremti, skaičių. Sąvoka „reikšmingas valstybių narių skaičius“ vartojama siekiant užtikrinti, kad Europos piliečių iniciatyva būtų išties europinė. Tai savo ruožtu reiškia, jog siekiant užtikrinti, kad iniciatyva atspindėtų pagrįstą nuomonę, reikia nustatyti minimalų dalyvaujančių piliečių iš minimalaus skaičiaus valstybių narių, kurių gyventojai tie piliečiai turi būti, skaičių. Jei iniciatyvą galėtų pateikti didelė piliečių iš vienos valstybės narės grupė ir tik simbolinis piliečių skaičius iš kitų valstybių narių, tai prieštarautų Sutarties dvasiai.

Be abejo, toks minimalaus piliečių iš valstybių narių skaičiaus reikalavimas būtų taikomas tik tam minimaliam skaičiui valstybių narių, kurių piliečiai pateikia piliečių iniciatyvą.

Viena galimybė siekiant nustatyti minimalų valstybės narės piliečių skaičių būtų visoms valstybėms narėms nustatyti vienodą dalyvaujančių piliečių skaičiaus ribą. Tokio metodo pranašumas – aiškumas ir paprastumas. Tačiau atsižvelgiant į didžiulį valstybių narių gyventojų skaičiaus skirtumą – nuo 410 000 Maltoje iki 82 mln. Vokietijoje, vienoda riba būtų nepalanki mažesnių valstybių narių piliečiams.

Kita teisingesnė galimybė būtų nustatyti ribą proporcingai kiekvienos valstybės narės gyventojų skaičiui. Siekiant nustatyti šią ribą galima būtų remtis piliečių iniciatyvai pateikti reikalaujamų Sąjungos piliečių proporcijos analogija. Šiuo metu Europos Sąjungos gyventojų skaičius – beveik 500 milijonai. Vienas milijonas iš 500 milijonų gyventojų atitinka 0,2 % Europos Sąjungos gyventojų. Taigi, kiekvienai valstybei narei, kurioje renkami parašai, būtų galima nustatyti 0,2 % gyventojų ribą kaip minimalų piliečių iš tos valstybės skaičių⁴. Šis piliečių skaičius iš Vokietijos dydžio šalies šiuo metu siektų 160 000 gyventojų, o iš Belgijos dydžio – 20 000.

Verta pabrėžti, kad daugelyje valstybių narių, kur taikoma piliečių iniciatyvos priemonė, gyventojų skaičius, reikalingas piliečių iniciatyvai paremti, yra gerokai didesnis nei 0,2 %. Pavyzdžiui, Austrijoje ir Ispanijoje nustatyta 1,2 % gyventojų riba, Lietuvoje beveik 1,5 %, o Latvijoje – 10 %

⁴ Europos Parlamento rezoliucijoje dėl piliečių iniciatyvos pirmenybė teikiama šiam variantui.

visų gyventojų. Lenkijoje, Portugalijoje, Slovėnijoje ir Vengrijoje riba taip pat yra didesnė už 0,2 % visų gyventojų.

Klausimai:

Ar manote, kad 0,2 % visų kiekvienos valstybės narės gyventojų yra tinkama riba?

Jei ne, ar turite kitų pasiūlymų, kaip pasiekti tikslą užtikrinti, kad piliečių iniciatyva išties atspindėtų Europos Sąjungos interesus?

3. Teisė paremti piliečių iniciatyvą – minimalaus amžiaus reikalavimas

Sutarties nuostatos taikomos visiems Europos Sąjungos piliečiams. Vis dėlto atrodo tikslinga nustatyti minimalų piliečių iniciatyvos rėmėjų amžiaus reikalavimą. Toks reikalavimas yra visose valstybėse narėse, kuriose piliečių iniciatyva egzistuoja.

Yra dvi galimybės.

Viena būtų nustatyti reikalavimą, pagal kurį Europos piliečių iniciatyvą norintys paremti piliečiai savo gyvenamosios vietos valstybėje narėje būtų sulaukę amžiaus, nuo kurio suteikiama teisė balsuoti Europos Parlamento rinkimuose⁵. Tai įprasta valstybių narių praktika – kad galėtų paremti piliečių iniciatyvą, piliečiai turi turėti teisę balsuoti. Amžius, nuo kurio suteikiama teisė balsuoti visose valstybėse narėse yra 18 metų, išskyrus Austriją, kur balsuoti galima nuo 16 metų.

Nors taikant šį metodą reikštų, kad teisė paremti piliečių iniciatyvą būtų suteikta jaunesnio amžiaus Austrijos piliečiams, vis dėlto šis metodas atitiktų esamą praktiką renkant Europos Parlamento narius.

Kita galimybė būtų minimalų amžių, pvz., 16 ar 18 metų, kurio reikia būti sulaukus norint paremti piliečių iniciatyvą, nustatyti pačiame reglamente. Jeigu būtų nustatytas minimalus 18 metų amžius, tai atitiktų amžių, nuo kurio suteikiama balsavimo teisė visose valstybėse narėse išskyrus vieną. Tačiau tada iniciatyvos negalėtų paremti piliečiai, kurie jau sulaukė balsavimo teisę suteikiančio 16 metų amžiaus Austrijoje. Jeigu būtų nustatytas minimalus 16 metų amžius, atsirastų didelė administracinė našta, nes būtų nukrypta nuo esamų rinkėjų registracijos sistemų.

Klausimai:

Ar minimalus amžius, nuo kurio suteikiama teisė paremti Europos piliečių iniciatyvą, turėtų būti susietas su balsavimo teise Europos Parlamento rinkimuose suteikiančiu amžiumi?

Jei ne, kokia kita galimybė, jūsų manymu, būtų tinkama ir kodėl?

⁵ Tai Europos Parlamento rezoliucijoje dėl piliečių iniciatyvos pateiktas pasiūlymas.

4. Piliečių iniciatyvos forma ir formuluotė

Sutarties tekste konkrečiai nenurodoma piliečių iniciatyvos forma, joje tik nustatoma, jog „[piliečiai], manydami, kad Sutartims įgyvendinti reikalingas Sąjungos teisės aktas, gali imtis iniciatyvos raginti Europos Komisiją, kad ji, neviršydama savo įgaliojimų, pateiktų tuo klausimu atitinkamą pasiūlymą“⁶.

Vis dėlto yra būtina nustatyti tam tikrus reikalavimus dėl iniciatyvos formos, ypač siekiant užtikrinti, kad piliečiai ir Komisija galėtų aiškiai nustatyti iniciatyvos klausimus ir tikslus.

Viena iš galimybių būtų reikalauti, kad piliečių iniciatyva būtų parengta kaip teisės akto projektas su aiškiomis teisinėmis nuostatomis. Kai kuriose valstybėse narėse (Austrijoje, Ispanijoje, Italijoje ir Lenkijoje) piliečių iniciatyvai paskelbti iš tiesų reikia parengti teisės akto projektą. Vis dėlto toks reikalavimas atrodo yra be reikalo ribojantis ir sunkinantis. Be to, Sutarties tekste neužsimenama, kad teisinės priemonės projektas yra būtinas piliečių iniciatyvai paskelbti.

Kita vertus, neaiškus ar nepakankamai išsamus tekstas pasirašančius asmenis gali klaidinti ir sudaryti sunkumų Komisijai tikslai ir pagrindai reaguoti. Kita galimybė galėtų būti reikalauti, kad iniciatyvoje būtų aiškiai nurodyti pasiūlymo klausimai ir tikslai, dėl kurių Komisija būtų raginama imtis veiksmų. Pagal šį variantą nebūtų atmetama galimybė piliečiams aiškumo sumetimais pridėti teisės akto projektą.

Klausimai:

Ar būtų pakankama ir tinkama reikalauti, kad iniciatyvoje būtų aiškiai nurodyti pasiūlymo klausimai ir tikslai, dėl kurių Komisija būtų raginama imtis veiksmų?

Ar turėtų būti numatyta kitų reikalavimų, susijusių su piliečių iniciatyvos forma ir formuluote? Jei taip, kokių?

5. Parašų rinkimo, tikrinimo ir autentiškumo nustatymo reikalavimai

Siekiant užtikrinti piliečių iniciatyvų teisėtumą ir patikimumą reikės numatyti nuostatas dėl tinkamo parašų tikrinimo ir autentiškumo nustatymo, remiantis atitinkamais nacionaliniais, europiniais ir tarptautiniais pagrindinių teisių, žmogaus teisių ir asmens duomenų apsaugos teisės aktais. Kadangi ES lygmeniu nėra subjekto, kuris turėtų įgaliojimus ar reikiamą informaciją patikrinti parašų tikrumą ir ar atitinkamas Europos Sąjungos pilietis iš tiesų gali paremti piliečių iniciatyvą, šią užduotį turės atlikti valstybių narių institucijos⁷. Todėl nacionalinės institucijos bus atsakingos už parašų rinkimo savo šalyje rezultatų tikrinimą ir tvirtinimą.

⁶ Europos Sąjungos sutarties 11 straipsnio 4 dalis.

⁷ Tai taip pat pripažįstama Europos Parlamento rezoliucijoje dėl piliečių iniciatyvos.

Tačiau yra įvairių svarstytinų klausimų, kaip tikrinimas valstybėse narėse turėtų būti atliekamas ir kokios apimties bendri reikalavimai turėtų būti nustatyti ES lygmeniu.

Visose valstybėse narėse yra nustatyta rinkėjų tikrinimo tvarka ir mechanizmai ir daugelyje jų jau yra tikrinimo ir autentiškumo nustatymo procedūros, susijusios su nacionalinėmis piliečių iniciatyvomis. Tačiau šios tikrinimo ir autentiškumo nustatymo procedūros valstybėse narėse gerokai skiriasi – kai kuriose valstybėse narėse nustatyti gana griežti reikalavimai dėl parašų rinkimo tvarkos. Pavyzdžiui, reikalaujama, kad piliečiai galėtų pasirašyti iniciatyvas tik oficialiai nustatytuose centruose arba kad pasirašant dalyvautų ir visus parašus patvirtintų valdžios pareigūnas ar notaras, arba reikalaujama, kad kiekvienam pasirašančiam asmeniui būtų išduotas rinkėjo registracijos liudijimas. Kitose valstybėse narėse galioja paprastesnės sistemos, kuriomis parašų rinkimui netaikomi jokie specialūs reikalavimai, tačiau paprastai reikalaujama, kad, surinkus parašus, valdžios institucijos tada patikrintų tiek parašų tikrumą, tiek jų skaičių.

Aišku, kad pagrindinis su tuo susijusių Bendrijos nuostatų tikslas būtų užtikrinti, kad valstybės narės galėtų laiduoti tinkamą savo šalyje Europos piliečių iniciatyvai renkamų parašų tikrumo tikrinimą, nenustatant perdėtai ribojančių reikalavimų piliečiams ar nesukeliant nereikalingos administracinės naštos.

Viena galimybė siekiant šio tikslo būtų reikalauti, kad visos valstybės narės priimtų tinkamas priemones, paliekant joms pačioms spręsti dėl tokių procedūrų reguliavimo lygmenis, įskaitant galimybę pasinaudoti jau esamomis nuostatomis dėl nacionalinių piliečių iniciatyvų. Tokios galimybės pranašumas būtų toks, kad valstybės narės galėtų gana lanksčiai įgyvendinti šias nuostatas. Be to, gerokai palengvėtų šių procedūrų įgyvendinimas tose valstybėse narėse, kuriose jau nustatytos piliečių iniciatyvos procedūros. Kita vertus, dėl to tai pačiai iniciatyvai taikomos procedūrinės taisyklės skirtingose valstybėse narėse galėtų gerokai skirtis ir dėl to rinkti parašus vienoje valstybėje narėse būtų lengviau nei kitose. Todėl nenumatyta šio pasirinkimo pasekmė gali būti tokia, kad kai kurių valstybių narių piliečių balsą būtų lengviau išgirsti nei kitų.

Kita vertus, priešinga galimybė būtų visiškai suderinti procedūrinius reikalavimus ES lygmeniu. Praktiškai tai reikštų, kad visi taikomi procedūriniai reikalavimai būtų nustatyti ES reglamentu ir kad valstybės narės negalėtų nei nukrypti nuo šių reikalavimų, nei nustatyti papildomų nacionalinių reikalavimų. Šios galimybės pranašumas būtų toks, kad visoje ES būtų užtikrintos visiškai vienodos procedūros, kurių reikia laikytis rengiant piliečių iniciatyvą. Vis dėlto taip būtų sukurta didelė papildoma administracinė ir reguliavimo našta tose valstybėse narėse, kuriose tokios procedūros jau yra. Be to, į savitus nacionalinių sistemų ir procedūrų aspektus ES reglamente greičiausiai nebūtų visiškai atsižvelgta.

Todėl racionalesnis būdas galėtų būti ES lygmeniu nustatyti tam tikrus pagrindinius reikalavimus, įskaitant tam tikrus minimalius parašų tikrinimo ir autentiškumo nustatymo reikalavimus bei įpareigojimus valstybėms narėms palengvinti parašų rinkimo procesą ir pašalinti nereikalingus ribojamuosius reikalavimus.

Pagal šį metodą valstybės narės galėtų priimti papildomas nacionalines priemones tik remdamosi ES lygmeniu nustatytais reikalavimais. Šios galimybės pranašumas – valstybėms narėms suteikiamas tam tikras lankstumas, kartu užtikrinant bendrus procedūrų visoje ES bruožus.

Pagal šį metodą būtų išsaugotas piliečių iniciatyvos europinis pobūdis, nes parašus rinkti keliose valstybėse narėse vienu metu būtų lengviau. Šiuo tikslu reikėtų apsvarstyti patvirtintų ir apsaugotų internetinių priemonių naudojimą.

Kad ir koks būdas būtų pasirinktas, galimybė paremti piliečių iniciatyvas taip pat turėtų būti suteikta ne savo šalyje gyvenantiems ES piliečiams. Valstybės narės gali kliautis patirtimi, įgyta užtikrinant tokių piliečių teisę balsuoti Europos Parlamento rinkimuose.

Reikia apsvarstyti kelis svarbius klausimus, susijusius su parašų rinkimo reguliavimo mastu ir tikrinimo bei autentiškumo nustatymo reikalavimų pobūdžiu:

- ar turėtų būti nustatytos sąlygos, kur ir kaip parašai gali būti renkami, pvz., platinant sąrašus, kuriuos reikia užpildyti ir pasirašyti, paštu, oficialiai paskirtuose centruose ir pan.;
- kokių reikėtų specialių tikrinimo ir autentiškumo nustatymo reikalavimų ir saugumo priemonių parašus renkant internetu;
- ar piliečio pareiškimas dėl paramos tam tikrai iniciatyvai turėtų būti tikrinamas toje valstybėje narėje, kurios pilietis jis yra ar toje valstybėje narėje, kurioje jis gyvena;
- kokias reikėtų numatyti asmens duomenų apsaugos priemonės, susijusias su asmens duomenų rinkimu ir tvarkymu.

Klausimai:

Ar, jūsų manymu, valstybių narių valdžios institucijų atliekamo parašų rinkimo, tikrinimo ir autentiškumo nustatymo procedūriniai reikalavimai turėtų būti suderinti ES lygmeniu?

Kiek valstybėms narėms galėtų būti suteikta laisvės nustatyti specialius reikalavimus nacionaliniu lygmeniu?

Ar reikia specialių procedūrų siekiant užtikrinti, kad ES piliečiai galėtų paremti piliečių iniciatyvą nepriklausomai nuo jų gyvenamosios šalies?

Ar piliečiams turėtų būti suteikta galimybė piliečių iniciatyvą paremti internetu? Jei taip, kokias saugumo ir autentiškumo nustatymo priemones reikėtų numatyti?

6. Parašų rinkimo laikotarpis

Sutartyje nenustatomas parašų rinkimo laikotarpis. Tačiau tose Europos šalyse, kuriose piliečių iniciatyva egzistuoja, laikotarpis, skiriamas parašams rinkti, paprastai nustatytas. Laikotarpis labai skiriasi – nuo kelių dienų (pavyzdžiui, trisdešimt dienų Latvijoje ir šešiasdešimt dienų Slovėnijoje) iki kelių mėnesių (pavyzdžiui, šešių mėnesių Ispanijoje ir aštuoniolikos mėnesių Šveicarijoje).

Be to, parašų rinkimo laikotarpio Europos piliečių iniciatyvoje įvedimą pagrįstų kelios priežastys: tokios iniciatyvos dažnai yra susijusios su tam tikrais svarbiais klausimais ir problemomis, kurios, nesant nustatyto laikotarpio arba jei jis per ilgas, gali prarasti

aktualumą; jei laikotarpis per ilgas, gali pasikeisti pasirašymo aplinkybės (pavyzdžiui, jei per tą laiką pakeičiami ar priimami Europos teisės aktai tuo pačiu klausimu).

Vis dėlto, jei laikotarpis būtų nustatytas, jis turi būti pagrįstas ir pakankamai ilgas, kad būtų galima vykdyti kampaniją, atsižvelgiant į papildomą darbo visos Europos Sąjungos mastu sudėtingumą. Tai galėtų būti pasiekta nustačius, pavyzdžiui, vienerių metų laikotarpį⁸.

Klausimai:

Ar reikėtų nustatyti parašų rinkimo laikotarpį?

Jei taip, ar vienerių metų laikotarpis, jūsų manymu, būtų tinkamas?

7. Siūlomų iniciatyvų registravimas

Be laikotarpio nustatymo taip pat reikėtų apsvarstyti, nuo kada tas laikotarpis pradedamas skaičiuoti ir kada jis baigiasi. Daugelyje valstybių narių parašų rinkimo laikotarpis paprastai prasideda užbaigus reikiamus paskelbimo ar registravimo formalumus; vis dėlto kai kuriais atvejais laikotarpis nustatomas pagal parašų datas.

Komisija mano, kad jei laikotarpis iš tiesų būtų nustatytas, reikėtų nustatyti siūlomos iniciatyvos registracijos prieš pradedant rinkti parašus formą. Iniciatyvą užregistruoti galėtų iniciatyvos organizatoriai specialiai šiam tikslui Komisijos skirtoje interneto svetainėje. Svetainėje, kuri bus viešai prieinama, organizatoriai turės pateikti visą reikiamą informaciją apie siūlomą iniciatyvą (pvz., pavadinimą, klausimus, tikslus, aplinkybes ir pan.). Sistema organizatoriams pateiks registracijos patvirtinimą ir nurodys datą ir registracijos numerį, kurių pagrindu parašų rinkimo kampanija galėtų būti pradėta.

Taigi nuo tokios registracijos būtų skaičiuojamas laikas ir būtų užtikrintas siūlomų piliečių iniciatyvų, dėl kurių vykdomos kampanijos, skaidrumas.

Tačiau Komisija nemano, kad vykstant registracijai Komisija turėtų pateikti kokį nors sprendimą dėl siūlomos iniciatyvos priimtumo. Komisija iš tiesų nemano, kad jai būtų tinkama formaliai tikrinti visų siūlomų iniciatyvų priimtumą, kol dar nesurinkta parašų⁹. Toks veikimo būdas gali kelti painiavos, nes gali susidaryti įspūdis, kad Komisija siūlomą iniciatyvą vienaip ar kitaip leido daugiau nei vien tik procedūriniu pagrindu. Dėl to reikėtų atlikti patikrinimus ir būtų nukeliama parašų rinkimo pradžia. Be to, iniciatyvų priimtumo ir pagrindo negalima vertinti atskirai, todėl nebūtų tinkama šį tikrinimą vykdyti ankstyvuoju registracijos etapu.

Komisija supranta, kad gali būti vengiama pradėti iniciatyvą ES, kai yra rizika, kad ji galiausiai gali būti atmesta kaip nepriimtina. Tačiau reikėtų pažymėti, kad priimtumo

⁸ Vienerių metų laiko laikotarpis siūlomas Europos Parlamento rezoliucijoje dėl piliečių iniciatyvos.

⁹ Europos Parlamentas savo rezoliucijoje išreiškė nuomonę, kad reikia nustatyti *ex ante* priimtumo patikrinimą.

kriterijus – kad pasiūlymas, dėl kurio Komisija, neviršydamą savo įgaliojimų, raginama imtis veiksmų – yra pakankamai aiškus ir žinomas ES lygmeniu. Bet kuriuo atveju organizatoriai paprastai turėtų, prieš paskelbdami iniciatyvą, iki galo įvertinti, ar iniciatyva patenka į Komisijos įgaliojimų apimtį.

Klausimai:

Ar manote, kad reikia privalomos siūlomų iniciatyvų registravimo sistemos?

Jei taip, ar sutinkate, kad tai galėtų būti daroma specialioje tam tikslui Europos Komisijos skirtoje svetainėje?

8. Reikalavimai organizatoriams. Skaidrumas ir finansavimas

Siūlomos Europos piliečių iniciatyvos kampanijai paskelbti ir organizuoti dažniausiai reikės organizacijų paramos ir (arba) finansavimo.

Siekdama užtikrinti skaidrumą ir demokratinę atskaitomybę Komisija mano, kad iniciatyvų organizatoriai turėtų pateikti tam tikrą pagrindinę informaciją, ypač susijusią su iniciatyvą remiančiomis organizacijomis ir esamu ar būsimu iniciatyvos finansavimo būdu. Tai atitiktų piliečių, kurie ketina parašu palaikyti iniciatyvą, interesus; tai taip pat atitiktų Komisijos Europos skaidrumo iniciatyvą¹⁰.

Jei numatoma registracija, tokia informacija galėtų būti pateikta Komisijos suteikiamame registre. Reglamentu taip pat galėtų būti reikalaujama, kad organizatoriai kampanijos metu paskelbtų visą susijusią informaciją apie finansavimą ir paramą.

¹⁰ Europos Parlamentas rezoliucijoje siūlo, kad piliečių iniciatyvų organizatoriai skaidrumo sumetimais turi viešai prisiimti atsakomybę už jos finansavimą, įskaitant finansavimo šaltinius.

Finansavimo klausimu reikėtų pažymėti, kad, nedraudžiant kitų bendradarbiavimo ir paramos pilietinės visuomenės organizacijoms formų, viešasis finansavimas piliečių iniciatyvoms nenumatomas. Tuo siekiama išsaugoti iniciatyvų nepriklausomumą ir jų pilietine iniciatyva grindžiamą pobūdį.

Reikėtų pažymėti, kad daugelyje nacionalinių sistemų, be su skaidrumu susijusių reikalavimų organizatoriams, taip pat nustatyta, kas iš tiesų gali būti iniciatyvos organizatorium. Paprastai reikalaujama, kad iniciatyvą pateiktų piliečiai arba komitetai, kuriuos sudarytų tam tikras piliečių skaičius. Komisija mano, kad tokius reikalavimus gali būti per sunku taikyti ES lygmeniu, todėl nenorėtų riboti, kas gali pateikti iniciatyvą, t. y. organizatoriai gali būti tiek pavieniai piliečiai, tiek organizacijos. Analogijų esama – šiuo atveju tai būtų peticijos Europos Parlamentui. Iš tiesų, Sutartyje nustatyta, kad kiekvienas Europos Sąjungos pilietis ir kiekvienas bet kurioje valstybėje narėje gyvenantis fizinis asmuo ar juridinis asmuo, kurio registruota buveinė yra valstybėje narėje, turi teisę pateikti peticiją Europos Parlamentui¹¹.

Be to, organizatoriai turėtų laikytis reikalavimų, susijusių su asmens duomenų apsauga pagal atitinkamus nacionalinės teisės aktus, kuriais įgyvendinami ES duomenų apsaugos teisės aktai.

Klausimai:

Kokie specifiniai reikalavimai turėtų būti nustatyti iniciatyvos organizatoriams siekiant užtikrinti skaidrumą ir demokratinę atskaitomybę?

Ar sutinkate, kad organizatoriai turėtų pateikti informaciją apie iniciatyvai suteiktą paramą ir finansavimą?

9. Komisijos atliekamas piliečių iniciatyvų tyrimas

Surinkus piliečių iniciatyvai reikalaujamą parašų skaičių ir atitinkamoms valstybių narių institucijoms patvirtinus surinktus parašus, iniciatyvos organizatorius gali oficialiai teikti iniciatyvą Komisijai.

Lisabonos sutartyje nenustatytas terminas, per kurį Komisija turi išnagrinėti tinkamai pateiktą piliečių iniciatyvą. Iš dalies tuo gali būti prižįstama, kad iniciatyva gali būti susijusi su sudėtingais klausimais ir kad Komisijai reikia laiko ją tinkamai išnagrinėti prieš nusprendžiant dėl veiksmų, kurių ji ketina imtis – kai kuriais atvejais gali reikėti išanalizuoti siūlomos politikos iniciatyvos privalumus ir trūkumus. Reikėtų pažymėti, kad taip pat nenustatytas terminas, per kurį Europos Parlamentas turi išnagrinėti peticijas.

Vis dėlto galima argumentuoti, kad reikia nustatyti terminą, atsižvelgiant į gero administravimo praktiką ir siekiant išvengti ilgo laikotarpio, kai nežinomas Komisijos atsakymas. Jei terminas nustatomas, jis turėtų būti pakankamai ilgas siekiant sudaryti Komisijai sąlygas kruopščiai išnagrinėti pateiktos iniciatyvos pagrindą. Kita vertus turėtų būti užtikrinta, kad iniciatyvos rėmėjai būtų informuoti apie veiksmus, kurių Komisija ketina imtis, per pagrįstą laikotarpį.

¹¹ Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 227 straipsnis.

Nacionalinėse sistemose taikomi skirtingi požūriai dēl termino, per kurį piliečių iniciatyvos turi būti išnagrinėtos. Kai kuriose sistemose nustatyti terminai nuo kelių savaičių iki kelių mėnesių, tuo tarpu kitose sistemose konkrečių terminų valdžios institucijoms nenustatyta.

Todėl būtų galima numatyti įpareigojimą Komisijai išnagrinėti piliečių iniciatyvą per pagrįstą laiką, neviršijantį 6 mėnesių. Taip būtų nustatytas terminas, kartu užtikrinant, kad Komisija turėtų pakankamai laiko tinkamai išnagrinėti iniciatyvas, atsižvelgiant į galimą jų sudėtingumą.

Šis nagrinėjimo laikotarpis prasidėtų nuo oficialaus iniciatyvos pateikimo Komisijai. Apie jį galėtų būti pranešta 7 punkte minimoje specialioje interneto svetainėje.

Per šį laikotarpį Komisija įvertintų tiek iniciatyvos priimtinumą, t. y. ar iniciatyva patenka į Komisijos įgaliojimų apimtį, ir ar pagal iniciatyvos pagrindą ji turi imtis tolesnių veiksmų¹². Komisija, išnagrinėjusi iniciatyvą, išvadas dēl numatomų veiksmų pateiktų komunikate, kuris būtų paskelbtas viešai ir perduotas Europos Parlamentui ir Tarybai. Komunikate numatomi veiksmai gali apimti, jei tinkama, būtinybę atlikti tyrimus ir poveikio vertinimus siekiant pateikti galimus politikos pasiūlymus.

Klausimai:

Ar turėtų būti nustatytas terminas, per kurį Komisija turi išnagrinėti piliečių iniciatyvą?

10. Iniciatyvos tuo pačiu klausimu

Iš principo negalima atmesti, kad gali būti pateiktos kelios iniciatyvos tuo pačiu klausimu. Tačiau jei būtų sukurta registracijos sistema, tai užtikrintų skaidrumą ir padėtų išvengti dubliavimo.

Vis dėlto lieka klausimas dēl paskesnio to paties prašymo pateikimo galimybės – tai be reikalo apsunkintų sistemą ir laikui bēgant galėtų pakenkti pasitikėjimui sistema, kaip rimta demokratinės raiškos priemone. Todėl reikėtų apsvarstyti, ar nereikėtų nustatyti tam tikrų kliūčių ar terminų siekiant apriboti galimybę pakartotinai pateikti iniciatyvą (pavyzdžiui, kad nepavykusios Europos piliečių iniciatyvos nebūtų galima iš naujo pateikti nepraėjus tam tikram laikui).

¹² Europos Parlamentas rezoliucijoje dēl piliečių iniciatyvos pasiūlė dviejų etapų metodą, pagal kurį Komisija pirma turėtų du mėnesius iniciatyvos reprezentatyvumui patikrinti, o tada dar tris mėnesius iniciatyvos pagrindui išnagrinėti ir sprendimui dēl jo priimti.

Vis dėlto reikėtų turėti omenyje, kad nors kai kurios iniciatyvos gali būti susijusios su tais pačiais klausimais ir apimti kai kuriuos panašius elementus, jos gali būti netapačios. Be to, ES masto iniciatyvai pateikti reikalingi veiklos ir finansiniai ištekliai greičiausiai ribotų jų kartojimą ir dubliavimą.

Klausimai:

Ar yra tinkama įvesti taisykles siekiant išvengti pakartotinio piliečių iniciatyvų tuo pačiu klausimu teikimo?

Jei taip, kaip tą būtų galima geriausiai padaryti – nustatant tam tikras kliūtis ar laiko ribojimus?

III KAIP ATSAKYTI

Vykstant šioms konsultacijoms, atsiliepimus reikėtų siųsti Komisijai iki 2010 m. sausio 31 d. e. paštu ECI-Consultation@ec.europa.eu arba paštu šiuo adresu:

European Commission
Secretariat General
Directorate E "Better Regulation and Institutional Issues"
Unit E.1 "Institutional Issues"
B - 1049 Brussels

Gauti atsiliepimai bus skelbiami internete, nebent autorius nesutiktų, kad jo asmeniniai duomenys būtų paskelbti, savo nesutikimą motyvuodamas tuo, kad paskelbus šiuos duomenis būtų pakenkta jo teisėtiems interesams. Tuomet atsiliepimas gali būti paskelbtas anonimiškai.

Profesinės organizacijos, atsakančios į šią žaliąją knygą, skatinamos, jei to dar nepadarė registruotis Komisijos interesų grupių atstovų registre (<http://ec.europa.eu/transparency/regrm>). Šis registras sukurtas atsižvelgiant į Europos skaidrumo iniciatyvą, siekiant Komisijai ir plačiajai visuomenei suteikti informacijos apie interesų grupių atstovų tikslus, finansavimą ir struktūrą.

Komisija gali pakviesti atsakiusiuosius į viešą šioje žaliojoje knygoje nagrinėjamų klausimų svarstymą.